
**MTA Law Working Papers
2021/8**

**A titkosszolgálati eszközök alkalmazása révén szerzett
bizonyíték felhasználhatóságának gyakorlati problémái**

Laczó Adrienn

ISSN 2064-4515

http://jog.tk.mta.hu/mta_lwp

Társadalomtudományi Kutatóközpont – MTA Kiválósági Kutatóhely

Eötvös Loránd Kutatási Hálózat

Centre for Social Sciences – MTA Centre of Excellence

Eötvös Loránd Research Network

A titkosszolgálati eszközök alkalmazása révén szerzett bizonyíték felhasználhatóságának gyakorlati problémái

Laczó Adrienn

TARTALOMJEGYZÉK

- 1. BEVEZETÉS**
- 2. TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS**
- 3. AZ 1998. ÉVI XIX. TÖRVÉNY SZABÁLYOZÁSA**
- 4. JOGESETEK AZ 1998. ÉVI XIX. TÖRVÉNY IDEJÉBŐL**
- 5. AZ ÚJ BÜNTETŐELJÁRÁSI TÖRVÉNY MEGÚJULT RENDSZERE**
- 6. BÍRÓI DÖNTÉS A 2017. ÉVI XC. ALAPJÁN**
- 7. ÖSSZEGZÉS**

1. BEVEZETÉS

Elsőfokú ügyekben eljáró törvényszéki bíróként számos ügyben találkozom titkos információgyűjtéssel, titkos adatszerzéssel vagy más, operatív módon beszerzett és a nyílt nyomozás anyagává tett bizonyítékkal. A szervezett bűnözés elleni harc egyik nehézsége, hogy azok a személyek, akik érdemi bizonyítékot szolgáltathatnak, többnyire maguk is érintettek egy vagy több, akár súlyos bűncselekményben, illetve ezzel egyidejűleg gyakoriak a megfélemlítések, melyek szintén gátolják a bűnügyi felderítést. Ezért az átlagos nyomozási technikák nem bizonyulnak elégségesnek a szervezett bűnözői csoportok felgöngyölítése során. Így bünszervezetben elkövetett bűncselekmények tárgyalása esetén a kivétel válik főszabállyá: az ügyészség által a vád látásmasztása érdekében a bíróság elé tárt bizonyítási eszközök sorában szinte mindig fellelhetőek a leplezett eszközök. Jóval ritkább azonban, amikor a bünszervezetben elkövetést jogerős ítélet meg is tudja állapítani. Ennek okai szerteágazóak, de nem elhanyagolható a jelentősége annak sem, hogy a bíróságok gyakran kényszerülnek formai vagy tartalmi okból kirekeszteni a titkos információgyűjtés vagy titkos adatszerzés útján beszerzett bizonyítékokat. Szintén saját tapasztalás, hogy ezt a területet a bírák gyakran idegenkedve kezelik, éppen a kapcsolódó szabályozás sokrétűsége és az eljárási hibalehetőségek számossága miatt. A szabályozás változásának feltérképezése, egyes bírói döntések ismertetése lehetővé teszi, hogy tágabb látószögből nézve vizsgáljuk a felhasználhatóság kritériumait. A bűnüldöző szervek közös érdeke, hogy ezek értelmezése egységes legyen valamennyi hivatásrendnél, és ezáltal ne (vagy csak a lehető legcsekélyebb mértékben) kerüljön sor arra, hogy a fáradtságos munkával beszerzett és feldolgozott információk végül felhasználhatóság híján feleslegessé váljanak, és ezáltal akár súlyos bűncselekmények elkövetői is a jogos felelősségre vonás elől megmeneküljenek.

Jelen írás kísérletet tesz arra, hogy az egységes néven titkos információgyűjtésként emlegetett adatgyűjtési és feldolgozási technikák szabályozásának változásait végigkövetve és az ezzel kapcsolatban született bírói döntéseket is bemutatva, valamint az új Büntetőeljárás Törvényben foglalt, és a gyakorlat próbáját az idő rövidege miatt még ki nem állt rendszert vizsgálva a téma különböző aspektusait egységbe rendezze, és ezáltal a bűnüldözői, jogalkalmazói munkát megkönnyítse.

2. TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Mint általában a jogintézményeket érintően, jelen dolgozat tárgyát képező titkos információgyűjtéssel kapcsolatban sem érdektelen felidézni, hogy milyen úton jutott el jogrendszerünk a közelmúlt és a jelen szabályozásáig. Annál is inkább, mivel elmondható: a titkos információgyűjtés története egyúttal a jogalkotásnak a szabadságjogok korlátozásához való mindenkori hozzáállását is jól tükrözi.

2.1. Az 1896. évi XXXIII. törvénycikk

Az 1896. évi XXXIII. törvénycikk, az ún. bűnvádi perrendtartás szerinti eljárás első szakaszában, az előkészítő eljárásban a nyomozó hatóság felderítette és összegyűjtötte azokat az adatokat, amelyek alapján eldönthető, hogy lehet-e megalapozottan vádat emelni. (ez a 2017. évi XC. Törvény felderítési eljárásával rokon). A bűnvádi perrendtartás külön nem nevesített olyan bizonyítási tevékenységet, amely a mai titkos információgyűjtés vagy leplezett eszközök kategóriájába eshet. Meg kell említeni azonban, hogy a nyomozást teljesítő rendőri hatóság hatáskörét meghaladó eljárási cselekmények végrehajtásához a királyi ügyész kezdeményezésére a vizsgálóbíró adhatott engedélyt ¹.

2.2. Az 1951. évi III. törvény

Az 1951. évi III. törvény a büntető perrendtartásról – igazodva a szocialista államberendezkedés kívánalmaihoz, és ahhoz az elvhez, miszerint a jó ügy érdekében minden eszköz megengedett – teljesen szabad bizonyítási rendszert vezetett be. Ennek megfelelően a büntetőeljárás során eljáró hatóságok nem voltak kötve alakszerű bizonyítási szabályokhoz vagy törvényben taxatív felsorolt bizonyítási eszközökhöz. A nyomozó hatóság, az ügyészség, illetve a bíróság bármely bizonyítékot felhasználhatott, amely a tényállás kiderítésére alkalmas volt, és a bizonyíték beszerzésének körülményei nem estek vizsgálat alá. A vizsgálóbíró intézménye megszűnt, és a nyomozás törvényességi felügyeletét a továbbiakban az ügyészség végezte.

2.3. Az 1973. évi I. törvény

Az 1973. évi I. törvény a büntetőeljárásról sok más mellett a bizonyítási rendszerünkben is jelentős változásokat eredményezett. Egyebek mellett megfogalmazódtak a törvényes bizonyítékok iránti követelmények: csak azokat a bizonyítékokat lehetett felhasználni, amelyeket az arra illetékes hatóságok a törvényben meghatározott feladataik teljesítése során szereztek be. Az operatív nyomozás, a titkos információgyűjtés eszközeivel beszerzett

¹ Nyeste Péter: A bűnüldözési célú „titkos információszerzés” és a büntetőeljárás kapcsolata, Nemzetbiztonsági Szemle, 2013/1., Nemzeti Köszolgálati Egyetem, Budapest, 2013 25.o.

bizonyítékokkal kapcsolatos szabályozás azonban továbbra sem nyert elhelyezést a büntetőeljárás törvényben. A rendszerváltást követően a rendőrségről, illetve annak biztonsági szolgálatokról szóló törvény voltak azok a jogszabályok, melyek részletesen szóltak a titkosszolgálati eszközök alkalmazásának lehetőségeiről.

2.4. A rendőrségi szervezet, a rendőri operatív feladatok szabályozása

A 2. világháborút követően egészen az 1998. évi XIX. törvény hatályba lépéséig az operatív nyomozás kérdéseit, feltételeit, végrehajtását a rendőrséget, illetve a titkosszolgálatokat szabályozó jogszabályok rendezték – ha rendezték. Az 50-es években a rendőrség munkáját miniszteri parancsok, utasítások és indirekt módon a rendőrség egységeinek kötelekébe integrált állambiztonsági osztályok irányították.² A rendőri szervek működési területükön a hatáskörükbe utalt kérdésekben a megelőző, felderítő munka ellátása során egyebek között operatív ellenőrzést is folytathattak. Törvényi, sőt rendeleti szabályozás híján alsóbb szintű jogszabályok rendezték a végrehajtás lehetséges módját. E körben meg kell említeni a 79/1956-os belügyminiszteri parancsot, amely a titkos információgyűjtő munka elemeit is egységes szabályzatban rendezte – a szabályozás részletessége természetesen meg sem közelíti az azóta született eljárási törvényekét.

2.5. Szabályozás a rendszerváltozást követően

Az 1989/90-ben bekövetkezett változásokat követően, a jogállam kiépítésének időszakában megfogalmazódott az igény, hogy a büntetőeljárás törvény által eddig nem szabályozott, azonban a bűnüldöző szervek által alkalmazott, titkos megfigyelést, lehallgatást stb. lehetővé tevő titkosszolgálati eszközök törvényi szabályozást nyerjenek. Ekkor került sor arra, hogy kettéválasztották a bűnüldözési célú, illetve a nemzetbiztonsági célú információgyűjtést – ez a kettős szabályozás a mai napig nyomon követhető, az új büntető eljárási törvény rendszere is erre a kettősségre épül.

Az 1998. évi XIX. törvény hatályba lépése előtti időszakban három törvényi szintű jogszabály alkalmazásával volt lehetőség beszerezni, majd felhasználni a titkos információgyűjtés révén nyerhető adatokat. A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény megkülönböztet bírói engedélyhez kötött és bírói engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtési módszereket – értelemszerűen a az állampolgárok mindennapjaiba nagyobb mértékben beavatkozó, szabadságjogokat sértő vagy korlátozó tevékenységek kerültek a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés esetei közé: lakás átkutatása, lakásban történtek megfigyelése, küldemények ellenőrzése, távközlési szolgáltatás útján továbbított közlemények megismerése. A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 53. §-a értelmében a nemzetbiztonsági szolgálatok feladataik teljesítése érdekében a titkos információgyűjtés speciális eszközeit és módszereit csak akkor használhatják, ha a feladataik ellátásához szükséges adatok más módon nem szerezhetők meg. Ez a korlátozás első ízben jelenik meg törvényi szinten a magyar szabályozásban. Az 1973. évi I. törvény a bizonyítási eszközök felhasználhatóságának feltételeként a törvényes származást állítja, a részletszabályozással azonban adós marad. Ezért megállapíthatjuk, hogy amennyiben az alkalmazott titkosszolgálati módszerek a fenti két jogszabály valamelyikének megfeleltek, a módszerek eredményeképpen rögzített bizonyítékok felhasználhatóságának további feltétele már nem volt.

² Nyeste Péter: A bűnüldözési célú „titkos információszerezés” és a büntetőeljárás kapcsolata, Nemzetbiztonsági Szemle, 2013/1., Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Budapest, 2013 29.o.

2.6. Bírói gyakorlatot alakító eseti döntés

A bírói gyakorlat köréből egy döntést érdemes kiemelni: a Legfelsőbb Bíróság az EBH2001.505. számú döntésében az alábbiakra mutatott rá: A bírói engedélyhez kötött titkos információszerzés nem a büntetőeljárásról szóló törvénnyel szabályozott bizonyítás szabályai szerint folyik, így a törvényességi követelményeire a Be. rendelkezései nem alkalmazhatók. A titkos információszerzéssel nyert adatok felhasználásában nincsenek olyan törvényileg meghatározott személyi vagy tárgyi korlátozások, amelyek kizárólag a bírói engedélyben megjelölt személyre szűkítenék az információk bizonyítékként történő alkalmazását³. A döntésében a Legfelsőbb Bíróság hivatkozott a rendőrségi törvény, valamint a 1973. évi I. törvény fentebb citált szabályozására. (Mindennek a későbbi eljárási törvények szabályozásának tükrében van jelentősége)

3. AZ 1998. ÉVI XIX. TÖRVÉNY SZABÁLYOZÁSA

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény a hatályba lépésekor a bírói engedélyhez kötött operatív nyomozati eszközöket „Bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzés” elnevezéssel szabályozta, a 200. §-tól a 206. §-ig. A törvény kizárólag a nyomozás elrendelését követően végzett titkos adatszerzés szabályait tartalmazta, és utalt arra, hogy a nyomozás elrendelését megelőzően külön törvény alapján van helye bírói vagy igazságügy-miniszteri engedélyhez kötött titkos információgyűjtésnek. Kifejezetten kiemelte, hogy a nyomozás elrendelését követően adott ügyben kizárólag titkos adatszerzésnek van helye, a korábban elrendelt titkos információgyűjtés a továbbiakban nem folytatható.

A titkos adatszerzés folytatásának feltétele volt, hogy taxatív felsorolt bűncselekménytípusok gyanúja miatt folyjon az eljárás. Fontos megjegyezni, hogy elsősorban a gyanúsítottnal vagy a nyomozás addigi adatai alapján gyanúsítható személlyel szemben lehetett alkalmazni. Érintett lehetett továbbá az, aki ilyen személlyel bűnös kapcsolatot tart fenn, vagy ilyen kapcsolat megalapozottan feltehető. Az 1998. évi XIX. törvény a védőként eljáró ügyvéd lakása, irodája, levelezése, telefonbeszélgetései vonatkozásában lehetővé tette a titkos adatszerzést azzal szigorú feltétellel, ha az ügyvéddel szemben a terhelt ellen folyamatban lévő ügygel összefüggő bűncselekmény megalapozott gyanúja merült fel. Ez a lehetőség a hatályos büntetőeljárásról szóló törvényben már kizárt. Amennyiben az ügyész a megszerzett adatokat a büntetőeljárásban bizonyítékként kívánta felhasználni, a titkos adatszerzés engedélyezésével kapcsolatos iratokat csatolta a nyomozás irataihoz. Ezt követően a titkos adatszerzés végrehajtásáról készített jelentés minden további nélkül az okiratra vonatkozó szabályok szerint felhasználható volt. A nyomozás elrendelését megelőzően a bíró, illetve az igazságügy-miniszter engedélye alapján folytatott titkos információgyűjtés eredménye tekintetében a titkos adatszerzés feltételeinek is fenn kellett állniuk, és a felhasználás célja meg kellett, hogy egyezzen a titkos adatszerzés eredeti céljával.

3.1. A törvény változásai

2008. január 1-jétől a titkos adatszerzést megalapozó bűncselekmények köre megváltozott, jelentősen kibővült. A titkos adatszerzés eredményének felhasználhatósága köréből kikerült a titkos információgyűjtés eredményére utalás – érthetően, hiszen azt innentől külön

³ EBH 2001.505 Legfelsőbb Bíróság 2001.

alcímben szabályozta a törvény. Szigorította a felhasználással érintett személyeket is: főszabály szerint csak annak a bűncselekménynek a bizonyítására és csak azzal szemben volt felhasználható, amely miatt és akivel szemben a titkos adatszerzés engedélyezésre került, kivéve ha a titkos adatszerzés engedélyezésével érintett személy más bűncselekménye tekintetében is fennálltak az engedélyezés feltételei. A titkos adatszerzés eredménye továbbá az engedélyezésével érintett bűncselekmény valamennyi elkövetőjére felhasználható volt. Ebből következően olyan elkövető olyan bűncselekményére, akit és amit a titkos adatszerzés engedélyezése nem érintett, semmilyen körülmények között nem lehetett annak eredményét felhasználni.

A titkos információgyűjtés engedélyezése és végrehajtása továbbra is az ágazati törvényekben került szabályozásra, azonban a titkos információgyűjtés eredménye a felhasználhatósági kritériumok megfogalmazásával érdemben beépült a büntetőeljárás törvény rendszerébe. Már itt is megkülönböztetett a jogalkotó bűnüldözési és nem bűnüldözési célból folytatott bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtést. A szabályozásból – mint a legtöbb buktatót rejtő kitétel – kiemelendő, hogy a bűnüldözési célból folytatott ilyen tevékenység eredménye felhasználhatóságának alapfeltétele volt, hogy a felhasználni kívánt információ megszerzését követően a titkos információgyűjtést végző szerv a feljelentési kötelezettségének haladéktalanul eleget tegyen. A titkos információgyűjtés eredményének felhasználhatósága kérdésében a nyomozási bírónak kellett a nyomozás elrendelését követően ügyészi indítványra határoznia – e határozat azonban a perbírókat nem kötötte. A titkos információgyűjtés tényét a megyei bíróság elnöke igazolta.

2011. január 1. napjától – azon kívül, hogy a jogalkotó a titkos adatszerzés módszereit a technológiai változásokhoz igazította és az érintett bűncselekmények körét ismét megváltoztatta – a titkos információgyűjtés eredménye felhasználásának szabályai ismételen módosultak. Egységesen kezelték a továbbiakban a bűnüldözési célból folytatott, valamint a nem bűnüldözési célból folytatott titkos információgyűjtést, melyek eredménye a büntetőeljárásban bizonyítékként akkor volt felhasználható, ha a titkos információgyűjtés engedélyezését kérő szerv a nyomozást a büntetőeljárás megindításának valamennyi e törvényben meghatározott feltétele megállapításakor nyomban elrendelte vagy a feljelentési kötelezettségének nyomban eleget tett. Ez a szabályozás maradt hatályban 2018. június 30. napjáig, az 1998. évi XIX. törvény hatályon kívül helyezéséig.

3.2. A törvény alapján kialakított bírói gyakorlat

A felhasználhatóság kérdésében a leginkább értelmezésre szoruló kérdés az volt, mikor tesz eleget a titkos információgyűjtést végző szerv a haladéktalan/nyombani feljelentéstételi kötelezettségnek. Ennek a nyomozó hatóság, az ügyész és a bíróság általi eltérő értelmezéséből adódtak és adódnak a mai napig a bizonyíték kirekesztéséről hozott bírói döntések.

Ehhez először tisztázni kell, hogy ki tekinthető a titkos információgyűjtést végző szervnek. Általánosságban elmondható, hogy titkos információgyűjtést végző szerv az az ilyen tevékenységet feljogosított szervezet, amely az információgyűjtési tevékenységet ténylegesen végrehajtja. Az Országos Rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési, bűnüldözési feladatkörében, míg a Nemzeti Nyomozó Iroda vagy a Nemzeti Védelmi Szolgálat a

hatáskörébe utalt bűncselekmények tekintetében végezhet titkos információgyűjtést⁴. A tényleges információgyűjtési tevékenységet mint szolgáltatást a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat látja el. A gyakorlatban a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat az összegyűjtött adatokat átadja a titkos információgyűjtést végző szervnek (tipikusan nagy mennyiségű, feldolgozatlan adathalmaz), melyekből a feljogosított szerv fogja kiszűrni a releváns adatokat, és megsemmisíti az érdektelen vagy az ügyben nem érintett személyre vonatkozó adatokat. Ennek a munkának az elvégzése természetesen időigényes feladat, melynek határidejét az ágazati jogszabályok nem szabályozzák.

A kérdést legszéleskörűbben a Legfelsőbb Bíróság 74/2009. BK véleménye fejtette ki, melyhez a bírói gyakorlat azóta is igazodott. Ebben a Legfelsőbb Bíróság amellett érvelt, hogy a haladéktalanság megvalósulása csak a rendelkezésre álló adatok gondos mérlegelésével állapítható meg. Nem várható el, hogy a titkos információgyűjtést végző szerv a Nemzetbiztonsági Szolgálat által átadott nagy mennyiségű adatot azok átadását követően azonnal feldolgozza, és megtegye a feljelentést. Ebben az értelemben a „haladéktalan” kifejezés nem köznapi jelentésével szerepel a jogszabályban. Figyelembe kell lenni azonban arra, hogy a feljelentés megtétele nem nyúlhat túl azon az időtartamon, ami szükséges azon álláspont kialakításához, hogy a megszerzett adatok alkalmasak a bűncselekmény bizonyítására, és hogy szükséges azokat bizonyítékként a nyílt büntetőeljáráásban felhasználni. Ebben a kérdésben elsősorban egyedileg lehet állást foglalni, figyelembe véve az adott adatmennyiség terjedelmét, az ügy jellegét, bonyolultságát és személyi összefüggéseit. Ebből következően nem annak van jelentősége, hogy a titkos információgyűjtésre vonatkozó engedély milyen időtartamú megfigyelést tesz lehetővé. Abban az esetben, ha az engedélyezett időtartam elején az adatok már rendelkezésre állnak, és átadásra kerültek, a lehető legrövidebb időn belül sor kell kerülnön a feljelentésre. Visszaülve a titkos adatszerzés szabályozására: a Legfelsőbb Bíróság úgy foglalt állást, hogy a haladéktalanság követelménye még nem sérül akkor, ha a feljelentési kötelezettségének az információgyűjtést végző szerv az adatok megszerzését követő 8 napon belül eleget tett⁵. Fentiek megvalósulásához mérlegre kell tenni a megszerzett információkat, és az adott ügy specifikumaihoz mérve lehet eldönteni: adott bűncselekmény vonatkozásában mikor, mely közlések alapján gyűlt össze annyi adat, ami a feljelentési kötelezettséget megnyitotta.

Nem lehet említés nélkül hagyni azt a körülményt sem, hogy fentiekben kifejtett értelmezést az országos bírói gyakorlat nem teljeskörűen és nem mindig osztotta. Több bíróság képviselte azt az álláspontot, hogy amennyiben a titkos információgyűjtés engedélyezett határidő még nem járt le, a haladéktalanság sérelme fogalmilag kizárt. Ezen vélemény szerint a titkos információgyűjtés engedélyezett időtartama alatt a feljelentésre jogosult hatóság nem eshet késedelembe⁶. Jelen dolgozat szerzője ezt az álláspontot nem osztja. A törvényszövegből és a Kúria idézett kollégiumi véleményéből levezethetően az adott bűncselekményre utaló, feljelentést megalapozó információk beszerzését követően az engedélyezett határidőn belül is haladéktalanul meg kellett tenni a feljelentést, ellenkező esetben a felhasználhatóság feltételei nem álltak fenn. Az általam ismert fővárosi gyakorlat ebben a kérdésben lényegében egyöntetű.

⁴ 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet

⁵ 74. Bkv. Legfelsőbb Bíróság, 2009.

⁶ Szegedi Ítéltábla Bf. 656/2017/4., Szegedi Ítéltábla Bf. 473/2015/59. IH.2013.92

A bírói gyakorlat körében említést érdemel még a BH2012.186. számú jogeset. Ebben a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy a jogerős ügydöntő határozat felülvizsgálata - függetlenül a hivatkozás alaposságától vagy a laptalanságától - kizárt abból az okból, hogy a titkos információgyűjtés anyagát a büntetőeljárásban annak ellenére használták fel bizonyítékként, hogy az engedélyezést kérő szerv a kívánt információ megszerzését követően nem tett eleget haladéktalanul a feljelentési (nyomozáselrendelési) kötelességének. Megállapította a Legfelsőbb Bíróság, hogy a terhelt telefonbeszélgetéseinek a lehallgatásán alapuló feljelentési kötelezettséggel kapcsolatos kifogások az adott bizonyíték törvényességét támadják, ekként ez nem anyagi, hanem eljárásjogi kérdés. Az esetlegesen törvénytörő módon beszerzett bizonyíték figyelembe vétele, illetőleg annak kirekeszthetősége nem a bűnösségre vont jogi következtetést vagy a bűncselekmény minősítésének törvényességét érinti, nem anyagi jogszabálysértés, hanem a tényállás megalapozottságának támadása, mely miatt felülvizgálatnak nincs helye.

4. JOGESETEK AZ 1998. ÉVI XIX. TÖRVÉNY IDEJÉBŐL

Ebben a fejezetben jogerősen befejezett ügyekben hozott ítéletek felhasználásával kívánom bemutatni a titkos információgyűjtés felhasználásának terén az 1998. évi XIX. törvényen alapuló gyakorlatot. Az általam feldolgozott három bírói döntés közül kettő pozitív, azaz a titkos információgyűjtés anyagát a bíróság felhasználhatónak ítélte, és arra más bizonyítékok a való összevetés után ítéleti tényállást alapított. A harmadik ügyben ezzel szemben a bizonyíték felhasználhatóságával kapcsolatos eljárási hibát észlelt a bíróság, ami az egyébként törvényesen lefolytatott törvényesen végrehajtott titkos információgyűjtéssel beszerzett bizonyítékok büntetőeljárásbeli felhasználhatóságát megakadályozták, és így részbeni felmentésekre is vezettek.

4.1. Titkos információgyűjtés eredményét felhasználásával született döntések

4.1.1. Kábítószerrel visszaélés büntette miatt indult büntetőügy

A kábítószerrel visszaélés büntette miatt indult büntetőügyben az egyik vádlott rendszeres találkozón, előre egyeztetett időpontokban és mennyiségekben jelentős mennyiségű kábítószerrel adott el a lakásán a másik vádlottnak. Az ügyben az elsőfokú bíróság felhasználhatónak ítélte a titkos információgyűjtés eredményét, és tényállását az egyéb bizonyítékok mellett a lehallgatás során megismert közlések tartalmára is alapította⁷. A titkos információgyűjtés engedélyezésére 2006. december 22. és 2007. április 8. közötti időtartamra került sor. Az ügyben 2007. január 29-én nyílt rendőri intézkedés eredményeképpen indult büntetőeljárás a két vádlottal szemben, ami a titkos információgyűjtést folytató szervnek a Be. 206/A § (1) bek. b) pontja szerinti feljelentését okafogyottá tette. Az ügyben eljáró elsőfokú bíróság álláspontja szerint a büntetőeljárás megindításának haladéktalansága nem sérült. A felhasználható beszélgetések 2007. január 12. és 2007. január 29. között kerültek rögzítésre. A beszélgetésekben önmagukban, az egyéb bizonyítékoktól elkülönülve is felismerhetően bűncselekményre történő kifejezett utalás nem hangzik el, ami azonnali intézkedést indokolt volna. A bíróság megítélése szerint az alig több, mint két hétig tartó megfigyelés szükséges volt az összefüggéseiben értékelhető mennyiségű bizonyíték összegyűjtéséhez. A vizsgált ügyben a titkos információgyűjtés eredményeként megszerzett adatok érdemben segítették a bíróság

⁷ Fővárosi Bíróság B.1052/2009. számú ügy

munkáját, és más bizonyítékokkal együttesen vezettek a terheltek elítéléséhez. A titkos információgyűjtés felhasználhatóságának kérdésében elfoglalt első bírói állásponttal a másodfokú bíróság is egyetértett, a többek között ezen bizonyítékokra alapított tényállás helybenhagyta⁸. Rá kell mutatni, hogy a bíróság ebben az ügyben – más ügyekhez hasonlóan – a haladéktalan feljelentéstételi kötelezettség teljesítéseként elfogadta a más módon megindult nyílt eljárást, ami a feljelentést okafogyottá tette.

4.1.2. Adócsalás büntette miatt indult büntetőügy

Az adócsalás büntette miatt indult büntetőügyben⁹ a vádlottak közül ketten örmény származású izraeli állampolgárok, Magyarországon elsősorban játékok kereskedelmével foglalkoztak. További két vádlott kínai állampolgár, Magyarországon ruhaneműk és használati cikkek kereskedelmével foglalkoztak. A vádlottak együttműködtek annak érdekében, hogy az általuk külföldről behozott, és Magyarországon értékesített áruk kapcsán keletkezett áfa-fizetési kötelezettségüket bűnös úton csökkentsék. Az elsőfokú bíróság ezen ügyben is felhasználhatónak ítélte a titkos információgyűjtés eredményét, és tényállását az egyéb bizonyítékok mellett a lehallgatás során megismert közlések tartalmára is alapította. Az ügyben a titkos információgyűjtést a vádlottak, illetve egyéb személyek által használt telefonszámokon folytatott telefonbeszélgetések, illetve a vádlotti cégek által használt faxeszámokon közölt faxüzenetek tartalmát érintően 2007. április 05. és 2007. szeptember 03. közötti időtartamra engedélyezték. Az információgyűjtés célja a Btk. 310 § (1) bek. szerinti és (4) bek. szerint minősülő adócsalás büntettének vizsgálata volt. Az információgyűjtés összességében ténylegesen 2007. június 15. napjáig folyt. A Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnoksága 2007. június 26. napján kivonatos jelentést készített, amelyben a jelentés készítője összefoglalta az addig beszerzett adatokat és az érintettséggel bíró személyeket feladatuk megjelölésével, és javasolta a jelentés készítője a nyílt büntetőeljárás bevezetését. A Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnoksága ugyanezen a napon saját felderítés alapján a nyomozást elrendelte. A beszélgetésekben foglalt tartalmakat, a bűncselekmény gyanúját felvető beszélgetések időpontját is figyelembe véve az elsőfokú bíróság úgy döntött, hogy a Be. 206/A § (1) bek. b) pontjában meghatározott haladéktalanság követelménye nem sérült. A titkos információgyűjtés felhasználhatóságának kérdésében elfoglalt első bírói állásponttal a másodfokú bíróság is egyetértett, a többek között ezen bizonyítékokra alapított tényállást helybenhagyta¹⁰. Érdekes körülmény, hogy ebben az ügyben a lehallgatott telefonbeszélgetések jelentős része a vádbeli időszak után történt, azonban a vádlottak által folytatott tevékenység, az eljárásrend azokból kiolvasható volt, és az egyéb bizonyítékokkal történt összevetés útján megállapítható volt, hogy a bűncselekmény elkövetése kiterjedt a titkos információgyűjtést megelőző időszakra is. Ebben az ügyben is kiemelendő, hogy forma szerinti feljelentés nem történt, a nyomozó hatóság saját felderítés alapján határozott a nyomozás elrendeléséről.

4.2. Titkos információgyűjtés eredményének kirekesztése

Az adócsalás büntette miatt indult büntetőügyben az eljárás tizenhat vádlottal szemben folyt. A vád lényege szerint I. rendű vádlott lényegében számlagyárat működtetett, a hozzá forduló, különböző gazdasági társaságokat működtető vádlott-társainak fiktív számlákat

⁸ Fővárosi Ítéltábla Bf. 261/2010.

⁹ Fővárosi Bíróság B.1750/2010.

¹⁰ Fővárosi Ítéltábla Bf. 391/2014.

bocsátott rendelkezésére, amellyel azok a tényleges bevételeik után keletkezett áfa-fizetési kötelezettségeiket csökkenthették. A titkos információgyűjtés végrehajtására 2008. november 14. és 2009. október 30. között került sor. A Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnoksága 2009. november 3. napján kivonatos jelentést készített, amelyben a jelentés készítője összefoglalta az addig beszerzett adatokat, majd ugyanezen a napon, 2009. november 3. napján saját felderítés alapján a nyomozást elrendelte.

Az ügyben az elsőfokú bíróság – a haladéktalanság követelményének megsértése miatt – kirekesztette a bizonyítékok köréből a titkos információgyűjtés útján beszerzett adatokat, így elsősorban a telefonlehallgatások során a közlemények tartalmát rögzítő rendőri jelentéseket és magukat a közleményeket¹¹. A nyomozó hatóság, illetve az ügyészség által relevánsnak tartott telefonbeszélgetések 2008-ban és 2009 év első felében történtek, és bár az engedélyek egyes telefonokra 2009. október 30. napjáig terjedtek, ténylegesen utóljára 2009 szeptemberében rögzítettek néhány, az ügy megítélésében esetleg szerepet játszható beszélgetést. Az információgyűjtést végző szerv által 2009. november 3. napján készített kivonatos jelentésben foglalt tartalmak a jelentés elkészítését és a nyomozás elrendelését megelőzően hónapokkal korábban már az információgyűjtést végző szerv rendelkezésére álltak. Ilyen mértékű időmúlás még az adatok nagy (bár az ilyen ügyekben szokásoshoz képest nem kirívó) számára tekintettel sem fogadható el a haladéktalanság kritériumának vizsgálatakor. A kirekesztéssel kapcsolatos érveléssel a másodfokú bíróság is egyet értett, így a bizonyíték felhasználására az eljárásban nem került sor, a tényállás ezek mellőzésével került megállapításra¹². Az ügyben megvádolt tizenhat személy közül nyolc vádlottat a bíróság az ellenük emelt vád alól részben vagy egészben bizonyítottság hiányában felmentett – nem utolsósorban arra tekintettel, hogy az ellenük szóló bizonyítékok a lehallgatások anyagának kirekesztését követően nem alkottak zárt láncolatot. Ezen bizonyítékok hiányában az egyes okiratok, vallomásbeli utalások nem voltak kellően meggyőző erejűek. Ebben az ügyben tehát a titkos információgyűjtés felhasználhatósági akadálya érdemben befolyásolta a meghozott ítélet tartalmát.

5. AZ ÚJ BÜNTETŐELJÁRÁSI TÖRVÉNY MEGÚJULT RENDSZERE

A jelenleg hatályos büntetőeljárás törvény XXXV. Fejezete új alapokra helyezte a korábban titkos információgyűjtés néven végzett tevékenységet is. Az előkészítő eljárás büntetőeljárásba történő elhelyezésével egyidejűleg az ügyészség, rendőrség és NAV által végzett tisztán bűnüldözési célú (bűncselekmény felderítése, megszakítása, az elkövető kilétének megállapítása, elfogása, bizonyítékok megszerzése, illetve a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése) titkos információgyűjtést az ágazati szabályok közül átemelte a büntetőeljárás keretei közé.

Ennek indoka elsősorban az volt, hogy a jogalkotó megkívánta szüntetni azt a lehetőséget, hogy az állampolgárok személyes szférájába súlyosan beavatkozó eszközök eredménye a büntetőeljárás eredeti céljától eltérően is hasznosulhasson. A továbbiakban ágazati jogszabályok alapján tisztán bűnüldözési célú titkos információgyűjtés nem folytatható, kivéve a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvényben meghatározott, nemzetbiztonsági célú titkos információgyűjtést. A végrehajtással kapcsolatos részletszabályozás azonban továbbra is az ágazati jogszabályokban történik, hiszen azt

¹¹ Fővárosi Törvényszék B. 298/2012. számú ügy

¹² Fővárosi Ítéltábla Bf. 52/2017/31. számú ítélet

bűnüldözési és nem bűnüldözési célú titkos információgyűjtés adatgyűjtés esetén is hasonlóan kell rendezni. Az új Be. a Hatodik Rész bevezetéseként a 214. § (1) bekezdésében általános felhatalmazást ad egyes személyhez fűződő jogok korlátozására (magánlakás sérthetlensége, magántitok, levéltitok, személyes adatok védelme), kiemelve, hogy erre a büntetőeljárásban csak az arra feljogosított szervek által, szigorú szabályokat betartva kerülhet sor.

Szükséges kitérni arra, hogy a büntetőeljárás kiegészült az ún. előkészítő eljárással, amely nem szükségszerű szakasza a büntetőeljárásnak, azonban amennyiben végeznek nyomozást megelőző, bűncselekmények felfedésére irányuló felderítést, azt a továbbiakban nem ágazati törvényekben, büntetőeljáráson kívüli tevékenységként szabályozza a jogalkotó, hanem a büntetőeljárás részeként. A bűnüldözési felderítésnek ezen szakasza alapvetően az információk beszerzésének és értékelésének szakasza, amely alapján a hatóságok dönteni tudnak a nyomozás tényleges megindításáról. Ebben szakaszban van lehetőség a korábbi bűnüldözési célú titkos információgyűjtés elvégzésére is. Az előkészítő eljárás a bűncselekmény gyanújának beigazolódása esetén a nyomozás elrendelésével egyidejűleg fejeződik be. Mivel a korábban rendészeti céllal alkalmazott leplezett eszközöket kezdettől fogva a büntetőeljárás keretei között kell alkalmazni ügyészi és bírói garanciális jogkörök mellett, nagyrészt feleslegessé vált a titkos információgyűjtés eredményének bizonyítékká való átkonvertálása a korábban ezzel járó nehézkes eljárási szabályokkal¹³

5.1. Leplezett eszközök szabályozásának főbb vonalai

Az új törvény rendszere megkülönböztet bírói vagy ügyészi engedélyhez nem kötött, ügyészi engedélyhez kötött, valamint bírói engedélyhez kötött leplezett eszközöket. Előbbire példa elsősorban a rejtett figyelés. Az ügyészi engedélyhez kötött leplezett eszközök között megemlítenő a fizetési műveletek megfigyelése, a büntetőjogi felelősségre vonás elkerülésének kilátásba helyezése (köznapi nevén vádalku), fedett nyomozó alkalmazása stb. Jelen írás témája szempontjából a bírói engedélyhez kötött leplezett eszközök szabályozásának van jelentősége. Ezek azok az információszerzési módszerek, amelyek legsúlyosabban beavatkoznak az egyén magánszférájába, és leginkább sértik az érintett személyhez fűződő jogait, éppen ezért ezek alkalmazásához fűződnek a legszigorúbb szabályok. Továbbra is meghatározott bűncselekmények felmerülése esetén alkalmazhatóak, a taxatív felsorolás nem sokban tér el az 1998. évi XIX. számú törvényétől. Fontos megjegyezni, hogy a korábbiaktól eltérően nem alkalmazható bírói engedélyhez kötött leplezett eszköz a védővel szemben sem azon a jogcímen, hogy bűnös kapcsolatot tart a gyanúsítottal, vagy a gyanúsítható személlyel.¹⁴

5.2. Az operatív módon beszerzett információk felhasználása

A leplezett eszközök alkalmazásának eredményét a XLI. Fejezet szerint lehet felhasználni. Főszabály szerint az eredmény annak a bűncselekménynek a bizonyítására és azzal az érintett személlyel szemben használható fel, amely miatt és akivel szemben az alkalmazást bíróság engedélyezte. Felhasználható az eredmény az érintett más bűncselekményének bizonyítására vagy az érintett bűncselekmény többi elkövetőjével szemben is. Az új Be. azonban lehetőséget ad arra is, hogy az eredetileg az engedélyben meg nem jelölt

¹³ Polt Péter-Miskolczi Barna-Vida József-Kamer Zsanett- Békés Ádám-Blaskó Béla-Bodony István-Busch Balázs et al.: Kommentár a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez, 2018, Wolters Kluwer Hungary Kft.,252.§

¹⁴ Kommentár (13.lj.) 254.§

személynek az engedélyben meg nem jelölt bűncselekménye vonatkozásában is felhasználható legyen a leplezett eszköz alkalmazásának eredménye - azonban kizárólag a más életének szándékos kioltásával járó bűncselekmények bizonyítására, ha az eszköz alkalmazásának e törvényben meghatározott egyéb feltételei fennállnak, és a leplezett eszközök alkalmazására feljogosított szerv az adat megszerzését követően 8 napon belül előkészítő eljárás vagy nyomozás megindításáról rendelkezik, valamint a bíróság engedélyezi az eredmény felhasználását e bűncselekmény vonatkozásában. Ezen szabállyal a jogalkotó áthágta azt a korábbi alapelvet, hogy a titkos információgyűjtés eredményének felhasználása során kapcsolódni kell valamilyen módon az eredeti engedélyben foglaltakhoz. Tekintettel arra, hogy ez az alapvető jogok korlátozásának meglehetősen kiterjesztése, erre valóban csak a legsúlyosabb bűncselekmények esetén található indok. Elfogadható, hogy az élet szándékos kioltásával járó bűncselekmények felmerülése esetén az élet védelméhez fűződő érdek felülírja az engedéllyel kapcsolatos szabályozásban megtestesült szempontokat.

A Be. XLII. Fejezete szól az ágazati szabályok alapján végzett titkos információgyűjtés és a büntetőeljárás kapcsolatáról. Ha korábban ágazati szabályok alapján titkos információgyűjtést végeztek, a büntetőeljárás megindítását követően ugyanabban a körben a leplezett eszközöket e törvény szerint kell alkalmazni. Ez a szabályozás analóg a korábbi titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés kapcsolatával. A büntetőeljárásban való felhasználhatóság feltétele, hogy a büntetőeljárás megindítására jogosult szerv a hozzá érkezéstől számított 3 munkanapon belül döntsön a büntetőeljárás megindításáról vagy a már folyamatban lévő büntetőeljárásban való felhasználhatóságról. Az ágazati szabályok alapján folytatott titkos információgyűjtés esetén, ha olyan adat kerül napvilágra, ami büntetőeljárás megindítására vezethet, az így megszerzett adat büntetőeljárásban való felhasználásának feltétele, hogy a titkos információgyűjtést folytató szerv az adatok megszerzését követően 8 napon belül kezdeményezze a büntetőeljárás megindítását. Ezáltal egyértelműen pont került annak a vitának a végére, hogy az adat megszerzése, vagy az engedélyben foglalt tartam lejártá keletkezteti-e a hatóság fellépésének, a büntetőeljárás megindításának kötelezettségét.

A törvény elismeri a nemzetbiztonsági feladatok ellátása során végzett titkos információgyűjtés eredményeként keletkezett adatok eltérő szempontú értékelését, amely a büntetőeljárással való eltérő kapcsolat kialakítását követeli meg¹⁵. Az adat megszerzésétől kezdve a titkos információgyűjtést végző Nemzetbiztonsági Szolgálat, illetve a rendőrség terrorizmust elhárító szerve 30 napon belül kezdeményezheti a büntetőeljárás megindítását. A határidő legvégső esetben egy évig kiterjeszhető, ha a büntetőeljárás korábbi kezdeményezése a nemzetbiztonsági szempontokat, terrorizmus elleni védekezés eredményességét veszélyeztetné.

5.3. Két törvény között

Az új törvényre való átállás időszakában egy alapvető szabályra kell felhívni a figyelmet: Egyrészt a Be. 872. § (1) bekezdése értelmében a leplezett eszköz alkalmazásának törvényességét az engedélyezés időpontjában hatályos rendelkezések szerint kell megítélni. Tehát az új törvény hatályba lépését megelőzően végzett titkos információgyűjtés vagy titkos adatszerzés alkalmazása tekintetében az akkor volt szabályok az irányadók, és ha annak a tevékenység megfelelt, az új törvény alapján nem lehet megkérdőjelezni a

¹⁵ Miniszteri indokolás a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez, 259. §

törvényességét még akkor sem, ha az alkalmazás időtartama vagy az eredmény felhasználása átnyúlik 2018. július 1-jét követő időszakra. Fel kell hívni a figyelmet arra is, hogy ez a szabály csupán leplezett eszköz alkalmazásának vizsgálatára vonatkozik, a felhasználhatóság kritériumai tekintetében más kérdéseket is figyelembe kell venni. Vitán felül megállapítható, hogy ha az ügyben végzett titkos információgyűjtés engedélyezése és végrehajtása megfelelt az akkor hatályos büntetőeljárás szabályoknak, a törvényességi kérdés nem az alkalmazás, hanem a felhasználhatóság körében merült fel. Nem egyértelmű az átmeneti rendelkezés tekintetében, hogy a felhasználhatósági feltételek vizsgálatakor az engedélyezés vagy a felhasználás (azaz a büntetőügy elbírálása) idején hatályos eljárási törvény rendelkezéseit kell-e a figyelembe venni. Nem problémás a helyzet abban az esetben, ha a titkos információgyűjtés és az azt követő eljárás az engedélyezéskori eljárási törvényeknek maradéktalanul megfelelt, és valamely, az új eljárási törvényből következő feltétel nem teljesült – ebben az esetben a 870 § (1) bek. alapján a felhasználásnak nincs akadálya. Hasonlóképpen nyilvánvalóan kirekesztendő a bizonyíték, ha sem a korábbi, sem a jelenlegi eljárási törvény szerint nincsenek meg a felhasználhatóság feltételei. Értelmezést az az eset kíván, ha a korábbi büntetőeljárás törvény szerint a titkos információgyűjtés eredménye nem lenne felhasználható, jelen törvény azonban nem tartalmazza a felhasználhatóságnak azon feltételét, ami a korábbi törvény szerint ezt akadályozná. Álláspontom szerint ilyen esetben figyelemmel kell lenni a jelen törvényben foglalt felhasználhatósági kritériumokra, és elsősorban ez alapján kell a kérdésben határozni. Egy, a korábbi törvényben meglévő feltétel nemteljesülése nem eredményezi automatikusan a kirekesztést. Ez esetben az új törvény szerkezetéből, koncepcióváltásából eredő különbségeket is mérlegelve lehet megállapítani, hogy a jelen törvény szerint van-e a felhasználásnak akadálya. A kérdésre lehetséges választ kínál a tanulmány 6. fejezetében feldolgozott bírósági döntés.

6. BÍRÓI DÖNTÉS A 2017. ÉVI XC. ALAPJÁN

A jelen fejezetben taglalt bírói döntésről előre kell bocsátani, hogy a jogerős ügydöntő felülbírálat próbáját még nem állta ki. Első fokon folyamatban lévő ügyben született döntésről van szó, mely jogesetként még nem szolgálhat, de a bírói gyakorlat iránykeresését, az új Büntetőeljárás Törvénnyel kapcsolatosan felvetődő kérdéseket jól szemlélteti, ezért indokoltnak láttam idézni. Az adócsalás büntette miatt folyamatban lévő büntetőügyben az első fokú bíróság végzéssel kirekesztette az I. és II. r. vádlottak által használt telefonszámok vonatkozásában 2011. március 23. és 2011. december 10. napja között végzett titkos információgyűjtés eredményeként keletkezett jelentéseket¹⁶. A telefonon továbbított közlések rögzítésére 2011. március 23 és 2011. november 2. napja között került sor. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal 2012. május 15. napján tett feljelentést az ügyben, a büntetőeljárás a feljelentés hatására indult meg. A bíróság megállapította, hogy a titkos információgyűjtés végrehajtásának idején hatályban volt büntetőeljárás törvény, az 1998. évi XIX. törvény 206/A § 1 bekezdésében meghatározott felhasználhatósági feltétel, a feljelentési kötelezettség haladéktalan teljesítése hiányzik.

A korábbi büntetőeljárás törvény által megkívánt haladéktalan feljelentés mint felhasználhatósági feltétel a tisztán bűnüldözésű célú leplezett eszközökkel kapcsolatban már nem értelmezhető. A korábbi eljárási törvényben elvárt feljelentés lényegében nem volt más, mint a titkos információgyűjtés során szerzett adatnak a büntetőeljárásba történő

¹⁶ Fővárosi Törvényszék B. 640/2017/152.

integrálására irányuló kezdeményezés. Az előkészítő eljárás szabályozásával a tisztán bűnüldözési célú leplezett eszközök alkalmazására eleve a büntetőeljárás keretein belül kerül sor, ezért további eljárást kezdeményező aktust a jogalkotó nem vár el a nyomozó hatóságtól. Ebből következik azonban, hogy bár látszólag a haladéktalan feljelentéstételi kötelezettség a tisztán bűnüldözési célú titkos információgyűjtés esetén már nem feltétele a felhasználhatóságnak, valójában a meglétét (azaz a titkos információgyűjtés és a büntetőeljárás megindulása kapcsolatát) a Be. hatályba lépése előtt folyt titkos információgyűjtés tekintetében továbbra is vizsgálni kell. Ebben a körben a korábbi törvény szerint folyt titkos információgyűjtés a jelenleg hatályos törvényben a büntetőeljáráson kívülről érkezett ilyen lehallgatások eredményével analóg, hiszen ezt a titkos információgyűjtést is az ágazati törvények alapján, bűnüldözési céllal, de nem büntetőeljárás keretében végezték. A Be. 259. § (1) bek. értelmében az ügyészségről szóló törvény, a rendőrségről szóló törvény vagy a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló törvény alapján végzett, bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés eredménye a büntetőeljárásban bizonyítékként akkor használható fel, ha vagy olyan bűncselekmény bizonyítására kívánják felhasználni, amely miatt e törvény szerint bírói engedélyhez kötött leplezett eszközök alkalmazásának helye lehet, vagy a titkos információgyűjtést folytató szerv a büntetőeljárásban felhasználni kívánt adat megszerzését követően nyolc napon belül kezdeményezte a büntetőeljárás megindítását. Ebből is következtethetően a jogalkotó szándéka az volt, hogy a büntetőeljáráson kívül végzett titkos információgyűjtés rövid határidőn belül bekerüljön a büntetőeljárás keretei közé – és ezáltal maradéktalanul vonatkozzanak rá az eljárási törvényben foglalt garanciális és egyéb szabályok. E rövid határidőt pedig – lényegében törvényi szintre emelve a korábbi bírói gyakorlatot – egységesen nyolc napban határozta meg. A vizsgált ügyben a feljelentés, azaz a büntetőeljárást kezdeményező aktus ezen határidőt sokszorosán túllépve keletkezett. Ezek szerint tehát a titkos információgyűjtés keretei között megszerzett információk tekintetében a felhasználhatóságnak sem a beszerzésükkor hatályos, sem a jelenlegi eljárási törvény szerinti feltételei nem álltak fenn. Ezért a bíróság az információgyűjtés eredményeként keletkezett jelentéseket a bizonyítékok közül a Be. 507 § (1) bek. alapján kirekesztette.

7. ÖSSZEGRÖZÉS

Jelen tanulmányban vázlatosan ismertettem, hogyan változott a titkos információgyűjtésként ismert adatgyűjtési tevékenység megítélése és szabályozása az első magyar bünvádi perrendtartás létrejöttétől. Ahogyan arra a bevezetőben is rámutattam: éppen a szabályozásban bekövetkezett gyökeres változások indokolják a téma közelebbi vizsgálatát. Mivel a titkos információgyűjtés eredménye általában a bonyolultabb, egyben hosszabb ideig húzódnó büntetőügyekben kerülnek előtérbe, ezért a 2018. június 30 napjáig hatályban volt 1998. évi XIX. törvény rendelkezési alapján beszerzett bizonyítékok felhasználhatósága várhatóan még évekig terítéken marad. Ami az új Be. leplezett eszközökkel kapcsolatos rendszerét illeti: a bűnüldözés érdekében végzett különböző operatív módszereknek egységesen, egy eljárásban történő szabályozása révén kikerülhetnek azok a buktatók, amelyek korábban a titkos információgyűjtés eredményének felhasználhatóságát igen sokszor gátolták. A számos különféle ágazati jogszabályban elhelyezett módszer alkalmazása és a büntetőeljárás szabályaival való összevetése során túl sok lehetőség volt az eltérő jogértelmezésre, ami végső soron a büntetőeljárások eredményességét is befolyásolta. Véleményem szerint azzal, hogy az új büntető eljárási törvény egységes rendszerbe foglalta a leplezett eszközök alkalmazását, feltételrendszerét és felhasználásának módozatait, a hibalehetőségek szűkültek. A jogértelmezés várhatóan tovább egységesedik, és a leplezett

eszközök útján beszerzett adatok felhasználhatóságának jóval szűkebb körben lehet csak akadálya.

— . — . —

© Laczó Adrienn

MTA Law Working Papers

**Kiadó: Társadalomtudományi Kutatóközpont (MTA Kiválósági
Kutatóhely)**

Székhely: 1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4.

Felelős kiadó: Boda Zsolt főigazgató

Felelős szerkesztő: Kecskés Gábor

Szerkesztőség: Hoffmann Tamás, Mezei Kitti, Szilágyi Emese

Honlap: <http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>

E-mail: mta.law-wp@tk.mta.hu

ISSN 2064-4515